

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 2.

ÅREN

1861—1865.

CHRISTIANSTADS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I dessa hänseenden åberopas Landshöfdinge-Embetsens senast, för perioden 1856—1860, afgifna underdåniga beberättelse, enär förändring icke förekommit i deri upptagna förhållanden.

Af Topografiska korpens *kartearbete* hafva utkommit sex blad, omfattande största delen af Christianstads län, men annat karteverk öfver länet har ej blifvit offentliggjordt.

2. Innevånare.

I Tab. N:o 1 redogöres för länets *folkmängd* enligt mantalslängderna samt för antalet af dem, som Tab. N:o 1 varit fria från mantalspenningar, utskrifningsmanskap och approberade bevaringspligtiga.

Deraf inhemtas, att folkmängden i länet, som år 1860 utgjorde 206,815, under perioden ökats med 14,005 personer.

Andra otvetydiga orsaker till folkmängdens tillökning än jordbrukets utvidgning i förening med många hemmansklyfningar och jordafsöndringar, samt deraf föranledda giftermål, synas icke vara att antaga.

Utflyttningar till Amerika och Danmark hafva visserligen äfven under denna femårsperiod förekommit, men icke till särdeles anmärkningsvärd betydenhet, och hvad beträffar utflyttningarne till Danmark, hvilka egentligen endast afse tjänstefolk, så verka de så mycket mindre på folknumerären, som många af de utflyttade oftast efter några få års tid återkomma.

Farsoter hafva lyckligtvis icke under perioden förekommit. Årsvekten har varit god, och några egenomligheter för öfrigt hafva icke företett sig i afseende på giftermålens talrikhet eller nativitets- och mortalitets-förhållandena.

Särskilda administrativa förfoganden för innevånare, som tala främmande språk, hafva icke erfordrats, och schismatiska rörelser, hvilka, ehuru befintliga, med hvarje år synas blifva mindre märkbara, hafva icke medfört bildande af särskilda församlingar.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-14.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Innevånare.....	1.
3. Näringar.....	2.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	8.
Tab. Litt. A. Bränvinstillverkningen.....	8.
Tab. Litt. B. Förteckning öfver grindarne å allmänna vägarne.....	9.
5. Kameralförhållanden.....	11.
6. Politi.....	11.
Tabellbilagor	15-26.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	15.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	16.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	17.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	17.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	18.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur [inga tabelluppgifter finns]...	18.
Tab. N:o 7 a. Bruk, grufvor, fabriker och manufaktur-inrättningar år 1865.....	19.
Tab. N:o 7 b. Handtverkerier år 1865.....	20.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverier och skjutsning år 1865...	20.
Tab. N:o 9 a. Sjöfart år 1865.....	21.
Tab. N:o 9 b. Handel år 1865.....	21.
Tab. N:o 10 a. Hemman och lägenheter m. m. å landsbygden år 1865..	22.
Tab. N:o 10 b. Jordområde och egendomar i städerna.....	23.
Tab. N:o 11. Laga skiften åren 1861-1865.....	23.
Tab. N:o 12. Krono-uppbörden.....	24.
Tab. N:o 13. Sparbankerna.....	26.
Tab. N:o 14. Fattigvården.....	26.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 2.

ÅREN

1861—1865.

CHRISTIANSTADS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I dessa hänseenden åberopas Landshöfdinge-Embetsens senast, för perioden 1856—1860, afgifna underdåniga beberättelse, enär förändring icke förekommit i deri upptagna förhållanden.

Af Topografiska korpens *kartearbete* hafva utkommit sex blad, omfattande största delen af Christianstads län, men annat karteverk öfver länet har ej blifvit offentliggjordt.

2. Innevånare.

I Tab. N:o 1 redogöres för länets *folkmängd* enligt mantalslängderna samt för antalet af dem, som Tab. N:o 1. varit fria från mantalspenningar, utskrifningsmanskap och approberade bevaringspligtiga.

Deraf inhemtas, att folkmängden i länet, som år 1860 utgjorde 206,815, under perioden ökats med 14,005 personer.

Andra otvetydiga orsaker till folkmängdens tillökning än jordbrukets utvidgning i förening med många hemmansklyfningar och jordafsöndringar, samt deraf föranledda giftermål, synas icke vara att antaga.

Utflyttningar till Amerika och Danmark hafva visserligen äfven under denna femårsperiod förekommit, men icke till särdeles anmärkningsvärd betydenhet, och hvad beträffar utflyttningarne till Danmark, hvilka egentligen endast afse tjänstefolk, så verka de så mycket mindre på folknumerären, som många af de utflyttade oftast efter några få års tid återkomma.

Farsoter hafva lyckligtvis icke under perioden förekommit. Årsvekten har varit god, och några egenomligheter för öfrigt hafva icke företett sig i afseende på giftermålens talrikhet eller nativitets- och mortalitets-förhållandena.

Särskilda administrativa förfoganden för innevånare, som tala främmande språk, hafva icke erfordrats, och schismatiska rörelser, hvilka, ehuru befintliga, med hvarje år synas blifva mindre märkbara, hafva icke medfört bildande af särskilda församlingar.

I afseende på förändringar i byggnadssättet, i klädedrägt, vissa födoämnen och dryckers allmännare begagnande, bruket af brännvin och surrogat därför, omtanken för renlighet, bekvämlighet och folknöjen hafva under denna period företett sig enahanda förhållanden, som under den föregående, enligt hvad i berättelsen för denna senare omförmäldes.

Socknebibliothekernas antal har ökat, och sådane finnas nu i flertalet af länets församlingar, hvadan också hågen för läsning betydligt tilltagit. Winslöfs sockens i Westra Göinge härad bibliothek räknar omkring 1,000 band. I staden Christianstad finnes ett så kalladt stadsbibliothek, hufvudsakligen afsedt för arbetsklassen.

Föreningar till öfning i vapnens bruk, bildade i enlighet med hufvudgrunderna i Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 8 Mars 1861, finnas i länet vid periodens slut följande: Christianstads skarpskytteförening 110 man, Cimbrishamns d:o 33 man, Broby och Emitslöfs 125 man, Gärds härads 366 man, Esphults 45 man, Ousby 90 man, Westra Göinge 348 man, Willands 201 man, Åhus 53 man, Östra Göinge 300, Nåsums 60 man, Borrby 52 man, Engelholms, Höja och Rebbelberga 108 man samt Glimåkra och Åsbo häraders, hvilkas styrka ej blifvit uppgifven.

3. Näringar.

A) och B) Jordbruk och Boskapsskötsel. Länet Hushållnings-Sällskap har rörande dessa ämnen, med hvad dermed äger gemenskap, afgifvit berättelse, hvilken, såsom hufvudsakligen innefattande hvad af Läns-Styrelsen skulle kunna anföras, här intages så lydande:

»*Akerjordens beskaffenhet* inom länet är särdeles omvexlande. Man påträffar god jord midt ibland grus- och sandfält, liksom den bästa jord förekommer straxt invid den uslaste flygsand. Det är således svårt att uppgifva bestämda områden, der jorden uteslutande är god, medelmåttig eller svag. Utan fara för misstag torde man dock kunna yttra, att åkerjorden är mera allmänt god i södra delen af Bjäre härad, i större delen af Södra Åsbo, uti Gråmanstorp och delvis af Östra Ljungby, Össjö och Munka Ljungby socknar af Norra Åsbo härad, uti dalsträckningen Önnestad—Skoglösa—Åraslöf och Sörby af Westra Göinge, uti de sydligare socknarne af Östra Göinge, uti dalsträckningen af Helgeån från Torsebro till Wiby sockens södra gräns samt uti större delen af Ingelstads och Jerrestads härad, i hvars norra och sydliga trakter dock förekommer jord, som endast till skogsplantering borde användas. Medelmåttig, med omvexlande verklig god och verklig usel, förekommer åkerjorden i Willands, Gärds och Albo härad, i mellersta delen af Östra Göinge, i södra delen af Westra Göinge samt i några trakter af Södra Åsbo och Bjäre härad. Såsom svag kan jorden bedömas i största delen af Norra Åsbo, uti norra och mellersta delen af Westra Göinge, i norra delen af Östra Göinge, i södra delen af Willands med sträckning öfver Nymö och Kiaby socknar, uti mellersta och södra delen af Gärds härad, dock med omvexling af god och medelmåttig jord, såsom i Köpinge, Efveröds och Widtsköfle socknar, uti norra delen af Albo härad, samt uti sydligaste och några trakter uti norra delen af Ingelstads och Jerrestads härad. Hvad, som nu blifvit yttradt, gäller hufvudsakligen om jordens naturliga beskaffenhet. Genom kultur har mången sämre jordart blifvit god och fruktbarande. Detta gäller särdeles de orter, der mergel finnes. I länets nordvestra del, i synnerhet der Rönneån framgår, är tillgången på mergel riklig. Den ligger i mäktiga lager och är af bästa beskaffenhet. Genom dess användande har icke blott den bättre jorden vunnit en ökad produktionskraft, utan äfven den sämre. Sjelfva sandfälten hafva så förbättrats, att de lemnat goda klöfverskördar. Beklagligen är mergeltillgången inskränkt till ofvanangifna orter. I länets öfriga delar påträffas den endast å några få ställen i ringa quantitet och af sämre beskaffenhet.

Allmänna brukningssättet är vaxel- och tredningsbruk, det förstnämnda mest användt vid de större jordbruken, och vid de mindre hufvudsakligen, der åkerjorden af naturen eller genom kultur är af beskaffenhet, att den med fördel kan lemna skördar af klöfver eller andra gräsarter. Vid mindre hemmansbruk, med svag

eller under medelmåttan varande jord, och med ringa åkerareal är tredingsbruket allmännast, särdeles om tillgång finnes på naturlig äng.

Blandsäden består mest af tvåradigt, någon gång sexradigt, korn och hafre. Detta utsäde gifver i allmänhet goda skördar. Blandning af hafre och vicker användes till grönhöstnad. Odling af vicker bedrifves för erhållande af utsäde till sistnämnda blandsäd, och af bönor endast på få ställen och i mindre skala. Odling af arter, dels till eget bruk, dels ock till afsalu, förekommer flerstädes, der jorden dertill är lämplig. Sädproduktionen inom länet lemna öfverskott till export. Den är i allmänhet tillräcklig inom de särskilda häraderna med undantag af dem, der bränvinsbränningen uti större skala bedrifves; inom dem inköpes större partier korn.

Handelspriserna under perioden hafva varit lägre än under den nästföregående. Hvete har betalats med 15 à 20, råg med 12 à 15, korn med 9 à 12 R:dr. Hafre har jemförelsevis haft högre pris och gällt lika med kornet, särdeles den af högre vikt. Detta sädeslag har för export varit mest efterfrågadt.

Trädgårdsskötseln synes hafva något mer än förut tilldragit sig allmogens uppmärksamhet, och har, äfvensom fruktträdsplanteringen, under senare åren uppmuntrats genom premier, som Hushållnings-Sällskapet utdelat, af dertill från Landstinget anslagna medel. Vid alla större jordbruk finnas trädgårdsanläggningar, på flera ställen prydliga, af större omfång och i förening med dyrbara parker.

Höskörden har under perioden i allmänhet varit öfver medelmåttan, stundom god, med undantag af året 1865, då tillfölje af svåra nattfroster så väl ängar som klöfvervallar ledo stor skada och lemnade svag skörd, nära missväxt. Äfven *halmskörden*, särdeles den af råg, var samma år vida under medelmåttan. Den skadades dels af snömassor under vintern, dels ock af starka nattfroster strax före blomningen. Denna minskning uti fodertillgång, i förening med en lönande export af lefvande kreatur, torde ock hafva bidragit till en minskning af dessas antal. Såsom fodersurrogat anses dranken vara det billigaste och relativt mest verk samma, således äfven det mest lönande. Morötter och oljekakor äfvensom potatis användas, der dranken saknas, dock hufvudsakligen å de större egendomarne. Vid de mindre jordbruken har morotsodlingen småningom vunnit uppmärksamhet. Sädofodringen inom länet torde kunna beräknas till 200,000 tunnor. Oanmärkt bör icke lemnas, att husdjurens vård och bättre utfodring ännu icke på långt när uppskattas till sitt fulla värde.

Ladugårdarne öfverhufvudtaget lemna produkter till afsalu; och har särdeles under periodens sista år exporten till utlandet af slagtdjur, smör och ost varit betydlig och lönande.

Priset på lifkreatur i allmänhet har någorlunda hållit sig lika med dem, som voro gällande under nästföregående period; till och med understigit dem; men för utmärktare hästar och i synnerhet slagtdjur har priset ökats. Ädel ridhäst har betalats med 7 à 800 R:dr; goda arbetshästar med 5 à 800 R:dr parat; slagtdjur af hornboskapen med 1 à 300 R:dr per stycke; får till slagt 12 à 30 R:dr per st.; svin öfverhufvudtaget med 4 R:dr per lispund lefvande vikt. Af ladugårdsprodukter har smör, prima sort, kostat 15 à 20 R:dr per lispund, medelmåttig vara 12 à 15 R:dr; ostpriset efter varans godhet 7 à 12 R:dr lispundet. På kött, fläsk och ull har priset varit lika med det för förra perioden uppgifna.

Djurracerna äro i allmänhet lämpliga hvardera för sin ort, om djuren blott fodras och vårdas väl, samt med urval påläggas. Hingstar, tjurar och springbaggar af ädla racer finnas på de flesta större egendomar, der ladugårdsbesättningarna af hornboskap i allmänhet utgöras af förädlade racer såsom: korthorn, ayershire, angler och holländsk eller den så kallade herregårdsracen, dels rena, dels ock uppblandade med förut inom landet befintliga utmärktare afvelsdjur. Vid de mindre jordbruken förekommer mest landtracen, någon gång förbättrad genom croisering med ayershire. Får, svin och fjäderfån hafva äfven vunnit förbättring. Se vidare under Hushållnings-Sällskapets verksamhet.

Farsoter ibland husdjuren hafva icke under perioden förekommit, men väl någon benskörhet och lung-röta hos fäkreaturen, samt rotz bland hästar. Mot förluster af kreatur genom den elakartade lungsjukan finnes ännu en försäkringsförening, och fråga är väckt att bilda en sådan förening till försäkring af husdjuren emot förluster af såväl smittosam som icke smittosam sjukdom.

Ehuru dervid mycket är ofullständigt, kan dock sägas, att jordbruket har både utvidgats och förbättrats under perioden, genom

a) nyodlingar,	enligt uppgifter från en del kommuner för 1865, uppgående till.....	2,809 tunnland;
b) vattenaftappning	» » » » » » » » » »	514 »
c) grunddikning	» » » » » » » » » »	2,224 »
d) ängsvattning	» » » » » » » » » »	978 »
e) mergling	» » » » » » » » » »	6,941 »

Tillgången på *gödning* har visserligen ökats vid mångt jordbruk genom användande af benmjöl, dels rent dels tillsatt med svafvelsyra, genom kompostberedning och genom bränvinsbränning, i thy att dranken, som med stor fördel användes till utfodring, betydligt ökar gödselmassan; men behandlingen af sjelfva ladugårdsspillningen är i allmänhet högst ofullständig, oaktadt ofta meddelade råd och upplysningar om, huru den bör behandlas, och om vigten af att detta sker. Pudrettberedningen, som för jordbruket är af så stor betydelse, har beklagligen endast på få ställen blifvit införd.

Rörande *stängseln* gäller, hvad i förra berättelsen anfördt är.

Hushållnings-Sällskapets verksamhet. Denna har onekligen burit frukt, ehuru dess filial-afdelningar långt ifrån motsvara, hvad man önskat och hoppats. Orsaken ligger mycket deruti, att jordbrukaren under det penningebetryck, hvarmed han kämpat större delen af perioden, nödgats egna all sin kraft och omtanka åt bevarandet af eget bestånd. Brist på kommunal-anda har dertill äfven medverkat. Detta oaktadt kan utan fara för misstag antagas, att Sällskapet i många riktningar välgörande inverkat på landthushållningen inom länet.

Till hästafvelns höjande genom inköp af adla och goda afvelsdjur har Sällskapet använt ett kapital af 15,000 R:dr. Till enskilda hingstägare utgå årligen såsom premier cirka 1,000 R:dr, emot vilkor att dessa skola tillhandahålla goda och af Sällskapets ombud approberade beskällare. Hvarje år inspekteras så väl Sällskapets egna som premie-hingstarne af en för ändamålet tillsatt Styrelse. Genom öfverenskommelse med Chefen för Flyinge stuteri har Sällskapet äfven derifrån haft utmärkta beskällare på olika orter under betäckningstiden.

Till förbättring af hornboskapsafveln och ladugårdsskötseln i allmänhet vid de mindre jordbruken är ett kapital, 10,000 R:dr, anslaget, hvaraf belöningar utdelas till dem ibland dessa, som utmärkt sig dels för uppfödande af bättre djur och deras bättre skötsel och vård, dels för hela ladugårdens ändamålsenligare anordning.

Äfven fårafvelns förbättring har varit föremål för Hushålls-Sällskapets verksamhet. För att bereda tillgång på goda och för orten passande afvelsdjur uppsatte Sällskapet under året 1860 ett stamschäferi, till hvilket direkt från England införskrefvos tvänne baggar och tio tackor af Oxford-Downs-racen, hvilka, jemte fyratio tackor af en blandad Engelsk-Skånsk race, som särskildt inköptes, utgöra schäferiets stam. Detta schäferi, som egentligen afser att frambringa djur af bördighet, ullrikhet och bättre kroppsform för köttansättning, har lemnat goda resultat.

Svin och fjäderfå förekomma vid hvarje jordbruk, äfven till afsalu. Det förstnämnda af dessa djurslag har i synnerhet genom enskilda personers bemödanden att anskaffa adla afvelsdjur vunnit synbar förbättring; höns af ren och blandad cochinchinarace påträffas vid såväl mindre som större jordbruk. Landtbruksmöten hållas årligen genom Hushålls-Sällskapets försorg, dels gemensamma för hela provinsen, dels mera enskilda inom filialafdelningarne. Genom premier vid täflingarne och expositioner hafva dessa möten påtagligen med-

verkat till en bättre afdikning, till ett allmännare och bättre bruk af ändamålsenliga redskap och maskiner, samt till förädling af alla här ofvan omnämnda kreatur. Äfven för slagtdjur, kött och fläsk utdelas belöningar vid särskilda för detta ändamål införda expositioner.

Den af Staten anställd, inom provinsen stationerad, Landtbruksingenjören har under perioden blifvit mera anlitad än under nästföregående. Till underlättande af hans verksamhet aflönar Hushålls-Sällskapet tvänne af honom instruerade biträden, Dikningsförmän kallade.

Sedan år 1861 finnes inom länet en *Landbruksskola*, der 12 frilärningar årligen undervisas. Genom Hushålls-Sällskapets medverkan kommer detta antal att ökas med 8; och har Sällskapet till belöning för flit och till beklädnadsbjelp för behöfvande lärningar anslagit 400 R:dr, att hädanefter årligen utgå. Skolan, som i alla hänseenden uppfyller sitt ändamål, utöfvar ett fördelaktigt inflytande på jordbruket. För att bereda tillfälle till särskild undervisning uti hofbeslag bekostar Sällskapet årligen en kurs för 4 lärningar vid hofbeslagsskolan å Alnarp.

Stuterier, dock i mindre skala, finnas å egendomarne Bäckaskog och Widtsköfle. Å flera andra egendomar underhållas beskällare till ortens nytta. *Holländerier* och *Mejerier* finnas vid de flesta större jordbruk. Man har uppskattat deras antal till omkring 40 stycken, med en besättning af vid pass 3,000 kor, häri icke inberäknade 3 å 4 bymejerier.

Flera jordbruk med ladugårdar för mjölkproduktion afsätta mjölken dels i städer, dels ock till andra närbelägna mejerier.

Bränvinsbränningen bedrifves per medium uti 130 brännerier. Fabriksvinsten är ringa, men bränvinsbrännarne beräkna stor fördel för sina jordbruk genom den bättre utfodringen, som dranken erbjuder, och den deraf följande ökade gödseltillgången. På senare tiden hafva vid flera brännerier stallningar blifvit uppsatta, hvaraf resultaterna visat sig gynsamma.

Rörande tillgången på arbetare och sättet för deras anskaffande hänvisas till förra berättelsen.

Dagsverksprisen hafva under perioden något nedgått och kunna i medeltal beräknas under sommar-månaderna till 1 R:dr för man och 67 öre för qvinna; under vintermånaderna till 75 öre för man och 33 å 37 öre för qvinna.

Skogshushållningen vid de större egendomarne bedrifves rationelt. Planteringar och sådd utföres i stor skala till lycka för länet, som, med afseende på en hejdlös afverkning, i synnerhet der jernbanorna framgå, utan motsvarande plantering och återvxät, eljest skulle i en icke så aflägsen framtid hafva att befara en kännbar skogsbrist. Enligt för året 1864 ingångna uppgifter om skogskulturen vid 12 af länets större egendomar, har densamma varit följande: utsådt furu- och granfrö 4,571 skålpund; utsatta plantor af furu och gran 267,030, fredad bokskog 6,237 tunnland, fredad furu- och granskog 5,418 tunnland. Enligt uppgifterna för året 1865, hvilka till stor del hittills uteblifvit, hafva 1,080 tunnland blifvit besådda med skogsfrö och endast 250 tunnland planterade. Till uppmuntran för så väl skogsodling som trädgårdsanläggningar samt plantering af fruktträd och bärbuskar, allt vid mindre jordbruk, har Landstinget till Hushålls-Sällskapets disposition ställt ett årligt anslag af 2,000 R:dr. Af dessa medel utdelades

år 1864 för skogsodling 760 R:dr, för plantering af fruktträd och bärbuskar 1,037 R:dr,

» 1865 » » 597 » » » » » » 1,434,12 »

För öfrigt hänvises till Tabellerna N:ris 2 och 3.»

Tab. N:o 2 o. 3.

C) *Skogshushållning* och D) *Rofdjurs utödande*. A Tab. N:o 4 finnas upptagna de förhållanden, Tab. N:o 4. hvilka äro kända i afseende på arealen och afkastningen å befintliga boställsskogar och flygsandsfält, som äro ställda under allmän uppsigt. Arealen af boställsskogarne kan ej uppgifvas. Öfver flera boställen äro nemligen inga kartor upprättade, och der kartor öfver boställen finnas, äro desamma i flesta fall af sådan ålder, att någon rättelse vid bedömande af dessa boställens nuvarande skogsareal ej genom dem kan vinnas. Upp-

giften af årliga afverkningsbeloppen å boställsskogar utvisar endast hvad, som afverkats af bokskog, men kan med säkerhet antagas, att de motsvarande penningebeloppen fördubblas, om den å boställen årligen verkställda afverkningen af barr-, björk- och alskog kunde någorlunda bestämdt uppgifvas. Fyra boställsskogar, hvars sammanlagda areal tabellen utvisar, äro till trakthuggning indelade. Emedlertid är det för närvarande ej mer än vid tvänne af dessa boställen, som de för skogshushållningen uppgjorda planerna efterföljas. Boställsskogarne äro i allmänhet illa medfarna så väl till följd af åverkan som genom felaktig behandling. Beträffande ekskogen å boställen, så är största delen af den mera värdefulla för kronans räkning uthuggen.

Af den å tabellen uppgifna arealen flygsandsfält har Kronan äganderätt öfver...	1,366,40	kvadratref,
oinskränkt dispositionsrätt öfver	9,307,90	»
förvaltningsrätt öfver	18,162,00	»
uppsigtsrätt öfver	12,193,47	»

Utom dessa sandfält finnas tusentals kvadratref dylik jord, som knappt lemna ett dåligt färbete, men hvilka marker, kultiverade med skog, skulle redan efter 20 år lemna sina egare god afkastning. Något allmänare intresse för skogsplanteringar å dessa sandfält har, med några få berömvärda undantag, ej visat sig. Å sandfält hörande till större egendomar hafva äfven under denna period särdeles storartade planteringar blifvit verkställda, såsom, å Trolle-Ljungby, Widtsköfve m. fl.

De flygsandsplanteringar, till hvilka Kronan har ägande- eller oinskränkt dispositionsrätt, fem till antalet, äro till ordnad hushållning indelade. De i tabellen förekommande uppgifterna i årliga afverkningsbeloppen hafva uteslutande afseende på dessa fält. Dessa fem planteringar hafva under den tilländagångna femårsperioden, sedan kulturkostnader blifvit afdragna, lemnat en nettobehållning af 16,433 R:dr 29 öre R:mt, och hafva de afyttrade skogseffekterna blifvit försålda till ett medelpris af i det närmaste 12 öre för kubikfoten.

Å de sandfält, som endast stå under Skogsstatens förvaltning eller Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uppsigt, hafva under den tilländagångna perioden några nämnvärda kulturer ej blifvit verkställda.

Skogs- och Jägerstatens antal och aflöning vid periodens slut var följande: 1 Jägmästare med lön af 1,200 R:dr, 1 Öfverjägare i 2:dra revieret med lön af 1,000 R:dr, hvilken tillika är Föreståndare för den på Eders Kongl. Maj:ts Nådiga befallning under perioden inrättade Skogsskola i granskapet af Engelholms planteringar, 1 Uppsyningsman vid hvardera af de tvänne revieren, den ene med 22,4, den andre med omkring 10 kvadratref boställsjord, 3:ne Vaktare vid första revieret med tillsammans närmare 16,8 kvadratref jord samt en extra Vaktare med 11,2 kvadratref jord, 16 Vaktare vid andra revieret med tillsammans 117,25 kvadratref jord samt vid samma revier tre extra Vaktare med tillsammans 22,27 kvadratref jord.

Rörande skogsvården i allmänhet får nämnas, att å länets större possessioner skogarne i allmänhet vårdas och skötas på ett rationelt sätt, hvarigenom desammas framtida bestånd betryggas. Storartade skogskulturer verkställas årligen å dessa egendomar. Sorgligt nog kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej fälla samma fördelaktiga omdöme rörande vården af de mindre hemmanens skogar. Ej nog dermed, att de herrliga bok- och ekskogarne numera nästan öfver allt äro försvunna från länets norra och mellersta trakter, hvarest ofta endast kala berg och för blicken nästan ändlösa ljungmarker, å hvilka intet träd, knappt några grässtrån, förekomma, igenfinnas i stället för de å dessa trakter fordom befintliga löfskogarne. Äfven barrskogarne få nu dela sin föregångares, bokens, öde att utan skonsamhet nedhuggas. Möjligen vågar man dock i de å Landstingen ständigt återkommande motionerna rörande åtgärder för förbättrad hushållning med de mindre hemmans-skogarne se en förhoppning om förändrade åsikter rörande hushållningen med dem, hvilka till arealen mångdubbelt öfverstiga de större herregårdarnes skogar.

Svedjande har visserligen betydligt aftagit jemfördt med de tider, som i arf lemnat länet de nyss ofvan omnämnda vidsträckta ljungryarne, men dock fortfarande på många ställen i den så kallade skogsbygden i

länets norra häradet att till svedjning falla de 15 à 20 års gamla björk- och barr-skogsbestånd, som uppvuxit efter de nedhuggna bokskogarne.

Det som af bok- och ekskogar återstår, utskeppas årligen i form af stäver, hufvudsakligen till Norge. Utskeppning af plank och bräder, hufvudsakligast från Östra och Westra Göinge häradet, är numera ej betydlig.

Hufvudsakliga surrogatet för brännmaterial är *torf*, som finnes på de flesta ställen i länet. Äfven Engelska stenkol användas numer till betydlig del, särdeles vid smedjor och brännerier samt å orter belägna i närheten af lastageplats.

Priserna å brännved hafva under perioden stegrats. Vid periodens slut gällde en kubikfamn 25 à 30 R:dr, då den vid förra femårsperiodens slut kunde köpas för 20 à 22 R:dr R:mt. En-tums furubräder med 120 tum på tolften noterades till 6,50 à 7 R:dr R:mt.

Om antalet *dödade rofdjur* åberopas Tab. N:o 5.

Tab. N:o 5.

E) *Bergs- och Brukshandtering* samt F) *Fabriker, Manufaktur och Handverk*. Å Tab. N:o 7 a) Tab. N:o 7. och 7 b) finnas uppgifter om alla näringar, undantagande jordbruk och skogshandtering, särskildt för landet och särskildt för städerna, sådant förhållandet var vid femårsperiodens slut.

Det i förra berättelsen omnämnda, i Andrarums socken, Albo härad, belägna *alunbruk* har under perioden drifvits sålunda, att af de 22 privilegierade kokpannorna, 3 begagnats under 8 månader hvartera af åren 1861 och 1862, och 2 under lika lång tid hvartera af de följande 3 åren. Årliga åtgången af brännmaterial har efter medeltal beräknats till 400 famnar torf och 275 famnar ved, och tillverkningen har efter medelberäkning uppgått till 916 tunnor alun per år, hvarje tunna i viggt hållande 3 centner 44 skålpund, som hufvudsakligen blifvit afsatte på utrikes ort.

Det i förra berättelsen äfvenledes omnämnda, år 1858 inmutade, blyglansfält å Andrarums ägor, har under perioden visserligen bearbetats, men obetydligt malm har förekommit till utsmältning. År 1863 inmutades af Brukspatronen C. af Ekström tre å staden Cimbrishamns utmark befintliga blyanledningar och bearbetades samma år, men som malmen befanns för fattig öfvergafs arbetet, utan att sedermera hafva blifvit återupptaget.

Krutbruket i Torsebro i Färlöfs socken, Östra Göinge härad, som jemväl finnes omnämndt i förra berättelsen, har under perioden drifvits till ungefär lika omfång. Två gånger under perioden hafva krutqvarnar exploderat, dervid människolif blifvit spillda.

Med *kalkstensbrotten*, sådana de blifvit angifna i förra berättelsen, har icke inträffat annan förändring, än att produktionen vid det största, i Ignaberga socken belägna, uppdrifvits till 3,000 tunnor. Afsättningen har der blifvit underlättad genom tillkomsten af Christianstad—Hessleholms jernbana, hvilken går fram i närheten af Ignaberga.

Tegeltillverkningen har äfven under denna period tilltagit och detta af skäl, att vid byggnadsföretag begagnandet af timmer måste, i anseende till de högre priserna, inskränkas så mycket som möjligt. Medelpriset på murtegel har under perioden varit 36 à 38 R:dr R:mt, och kalk har kunnat betingas till 30 à 32 R:dr per läst.

Papperstillverkningen synes också hafva tilltagit. Af länets sex pappersbruk framstår Klippans, i Sönarslöfs socken af Södra Åsbo härad belägna, machin-pappers-fabrik såsom varande af särdeles betydenhet och årligen tillväxande. Ägaren Brukspatronen och Riddaren af Kongl. Wasa-Orden C. A. Bock har egnat en omtänka åt icke allenast sjelfva fabriken utan äfven arbetspersonalens välbefinnande, som berättigar till erkännande; också vidmakthålles till stort gagn den redan under förre ägarens tid inrättade skola för fabriksarbetarnes barn. 1865 års tillverkningsvärde uppgick till 350,338 R:dr R:mt. Afsättningsorter äro de flesta städer i Riket, och hvad tryckpapper beträffar, hufvudsakligen Stockholm. Transporten sker på hjuldon till Stehags jernvägsstation och till Helsingborg, samt från sistnämnde ställe sjöledes.

Strömshalls *klädesfabrik* i Emitslöfs socken, Westra Göinge härad, hade under sistförflutna år 5 väfstolar i gång, och tillverkningsvärdet uppgick till 30,000 R:dr R:mt.

Wid Almfors i Sandby socken af Westra Göinge härad har blifvit anlagdt ett mindre *ullspinneri*, som drifves med vattenkraft.

I Christianstads stad har under perioden blifvit af Grosshandlaren och Riddaren C. J. F. Ljunggren anlagdt ett *jerngjuteri* med mekanisk verkstad, hvarest tillverkningen sistlidet år uppgick till ett värde af 159,000 R:dr R:mt. Arbetspersonalens antal derstädes uppgick vid sistlidet års slut till 93, och vid etablissementet har tillverkats en icke obetydlig del jernvägsmateriel, bestående af passagerare- och godsvagnar.

I afseende på *binäringarne* är intet att tillägga hvad, som i förra berättelsen blifvit anfördt, utom det, att i de trakter, der jernväg leder fram, transportsättet blifvit något förändradt. Beträffande jagt och fiske återopas afven förra berättelsen med tillägg, att jagten på rofdjur blifvit lifligare, sedan belöningen för dödande af dylika djur ökats.

Tab. Litt. A. Angående förhållandet med brännerierna och *bränvinstillverkningen*, med hvad dermed äger gemenskap, återopas Tab. Litt. A.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

Tab. N:o 8. A) *Landkommunikationer*. Tab. N:o 8 a) och 8 b) upptaga: 1:o) allmänna lands-, härads- och socknevägars längd vid periodens slut; 2:o) längden af de utaf dessa vägar, som äro indelade och med skjutsstationer försedde; 3:o) under perioden omlagda eller betydligt förbättrade vägars längd; 4:o) dertill af Statsverket eller kommunerna tillskjutna kostnader; 5:o) antalet gästgifverier vid lands- och häradsvägar samt i städer, med uppgift derjemte vid huru många af dessa skjutsentreprenad finnes införd, och 6:o) antal hästar utgångne till kungs- och krono- samt gästgifveri-skjuts under hvardera af periodens fem år.

De vägsträckor, som med bidrag af allmänna medel blifvit omlagda och förbättrade äro: 1:o) å landsvägen, som leder emellan Helsingborg och Jönköping a) emellan Stidsvig och Rya, b) emellan Westra Spång och Åsljunga, c) emellan Wanås och förbi Wärsjötorp samt vid Mølletofta bro, och 2:o) å landsvägen emellan Christianstad och Ystad a) vid Olseröd, b) vid Maglehem, c) vid Brösarp och d) vid Bondrum; dock anmärkes, att arbetet vid Olseröd först under innevarande år afslutats.

Undersökningar för omläggning och förbättring af backiga vägar å flere andra ställen i länet äro verkställda, och arbetenas utförande kunna emotses, om statsbidrag erhålles.

Vägarnes underhåll sker nu med större omsorg än tillföre, och användandet af sönderslagen stendervid har i vissa trakter blifvit mera allmänt.

Tab. Litt. A.

Bränvinstillverkningen.

	Antal brännerier.	Kannor tillverkad t bränvin			Kannor underbränvin, för hvilka afgiftsrestituti on ej fått äga rum.	Tillverkningsafgift. R:dr R:mt.	Kostnader för kontroll, upp börd m. m. R:dr R:mt.
		för hvilka afgift utgått å 60 öre.	för hvilka afgift utgått å 75 öre.	Summa.			
År 1861	133	2,411,575½	3,601½	2,415,177	23,204½	1,463,569,13	74,368,59
» 1862	127	2,625,149	—	2,625,149	4,966	1,578,069,00	84,503,86
» 1863	132	3,444,148½	3,495½	3,447,644	5,724	2,072,545,12	99,307,58
» 1864	133	3,919,044	6,790	3,925,834	—	2,356,518,81	109,967,94
» 1865	137	4,400,842½	10,940	4,411,782½	1,136¹	2,649,392,80	120,134,01

Under perioden har blifvit anlagd *jernväg* emellan Christianstad och Hessleholm af aktiebolag, som dertill erhållit statslån å 720,000 R:dr R:mt och för öfrigt tillskjutit omkring 750,000 R:dr samma mynt. Den är 2,8 mil lång och har två större mellanstationer vid Önnestad och Winslöf i Westra Göinge härad samt tre mindre, deraf en vid Karpalund i Östra Göinge härad och två vid Fridhem och Attarp i Westra Göinge härad. Den öppnades för allmän trafik den 29 Juli 1865.

Ystad—Eslöfs jernväg leder äfven genom Christianstads län på en sträcka af 1½ mil, hvarest finnes en station vid Tommelilla i Tryde socken af Ingelstads härad och en vid Köpinge.

Af de i förra berättelsen omnämnde fyra större *broar* hafva under perioden blifvit ombyggde dels Långebro vid Christianstad och dels bron öfver Rönne å vid Engelholm, båda af sten och jern. Byggnadskostnaderna hafva uppgått för den förstnämnda till 318,000 R:dr R:mt, deraf, på sätt i förra berättelsen blifvit omnämndt, 50,000 R:dr utgått såsom statsanslag utan återbetalningsskyldighet och 100,000 R:dr såsom statslån, och för bron vid Engelholm till 81,267 R:dr, deraf 8,000 utgått såsom statsanslag och återstoden utgjorts af Södra Åsbo och Bjäre härad med 71,802 R:dr och af Engelholms stad med 1,465 R:dr. Vid båda dessa nya broar uppbäras trafikafgifter efter af Eders Kongl. Maj:t Nådigt fastställda taxor.

Med öfriga i förra berättelsen omnämnda broar och färjor har icke under perioden inträffat förändring.

Grindarnes å allmänna vägarne antal har under perioden blifvit minskadt med 603 och de vid periodens slut qvarvarande angifvas i Tab. Litt. B.

Tab. Litt. B.

Den vissa hemman förut vidlådande postföringsskyldighet har upphört och postdiligenserna befordras af personer, som genom kontrakter med Postverket sig sådant åtagit. För öfrigt har, sedan jernbanornas tillkomst, den största delen af postbefordringen öfvergått på dessa, likasom dessa banor i betydlig mån verkat till minskning i gästgifveri- och reservskjutsningen, hvilket mest är i ögonen fallande om man jemför antalet af skjutshästar som utgingo det första året af förra femårsperioden nemligen 63,497 och det sista af senaste perioden 17,382. Minskningen på dessa tio år uppgår således till 46,115 hästar. Varuforsling har ej heller under denna period ingått såsom någon egentlig näringsgren för länets innevånare och den har dessutom till en stor del öfvergått på jernvägarne.

Kronobrefbäringen var vid periodens slut ställd på entreprenad inom sju härad med nemligen: Norra och Södra Åsbo, Bjäre, Westra Göinge, Gärds, Willands och Albo, hvaremot den i de öfriga tre häraderna utgjordes af innehafvare af dertill särskildt indelade hemman.

Förutom *Postinrättningarne* i länets tre städer finnas postexpedition i Hessleholm samt poststationer i Båstad, Åby, Örkelljunga, Sösdala, Hästveda, Ousby, Winslöf, Önnestad och Brösarp.

B) *Sjökommunikationer*. Med *kusthamnarne* har icke inträffat någon särdeles förändring under perioden. Den i förra berättelsen omnämnda skada å norra vågbrytaren vid Cimbrishamn har blifvit afhjelpat och vågbrytaren förstärkts så att den emotstått sedermera inträffade stormar och isgång. Båstads mindre kusthamn har på kommunens bekostnad under perioden blifvit förbättrad, så att sex fot djupgående farkoster der kunna lägga till.

Tab. Litt. B.

Förteckning öfver grindarne å allmänna vägarne.

	Å lands- väg.	Å härads- väg.
I Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härad	92	42
I Östra och Westra Göinge härad	140	219
I Gärds, Willands och Albo härad	—	100
I Ingelstads och Jerrestads härad	—	—
Summa	232	361

Kustfarten har icke varit betydlig under perioden. Två emellan Stockholm och Malmö gående ångfartyg hafva för det mesta anlupit Åhus, och Halländske ångbåtarna anlöpa Torekow vid deras turer emellan Göteborg och Lübeck.

Den i senaste berättelsen uttalade förhoppning om bättre sjökommunikation emellan Christianstad och hamnen vid Åhus har ännu icke gått i fullbordan. Det af Engelskt bolag öfvertagna invallnings- och kanaliserings-arbetet har under perioden icke fortskridit vidare än att banksträckningen emellan Hammarslandet och stadens mark blifvit fullbordad, så att Nosaby-Hammar-sjön varit utpumpad och blifvit uppdikad. Pumpningen har under hvarje år förnyats, så att största delen af förra sjöbotten legat i dagen, men den mest sankade delen har icke visat sig fullt vattenfri.

Vid Sandhammar i Löderups socken af Ingelstads härad hafva blifvit uppförda två *fyrorn* på Statens bekostnad, men andra fyr- och båk-inrättningar finnas för öfrigt icke i länet vidare än att vid Åhus och Torekow äro båkar anbragte för inloppens anvisande. I Cimbrishamn, Åhus och å Hallands Wäderö äro Lotsar stationerade.

Tab. N:o 9. C) *Sjöfart och handel*. Å Tabellerna N:ris 9 a) och 9 b) meddelas uppgift om antal och lästetal af länets innevånare tillhörige fartyg och båtar öfver 3 nylåster, jemte besättning, samt om handlande med deras betjening och bevillning i och för rörelsen.

Under perioden hafva 16 större och mindre fartyg vid länets kuster förolyckats, dervid fartygen blifvit vrak, men besättningarna räddats.

Varubyteshandeln är icke betydlig. Der den förekommer, äro spanmål, skogseffekter och ladugårdsprodukter mest föremål för utbyte mot sill, salt och specerier. Afsättningsorterna äro dels städerna i länet och dels städer i angränsande län såsom Ystad, Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona och Sölvesborg. Under sistlidet är utfördes äfven en del ladugårdsprodukter till Danmark. Bränvin afsättes på Stockholm och Göteborg samt spanmål till England.

Gårdfarihandeln synes något hafva aftagit.

Marknadsplatser utom städerna finnas 9 till antalet, och marknader hållas årligen: i Christianstad 2 gånger, Engelholm 3, Cimbrishamn 2, Båstad i Bjäre härad 2, Ljungaskog i Norra Åsbo härad 2, Åby i samma härad 1, Broby i Östra Göinge härad 2, Marklunda i samma härad 1, Röinge i Vestra Göinge härad 2, Wittsjö i samma härad 2, Kivik i Albo härad 1 och Komstadsmölla i Jerrestads härad 1 gång. Dessutom hållas 4 kreatursförsäljningsmöten årligen i Christianstad andra Onsdagen i hvar tredje månad.

Torghandel förekommer dels i städerna vissa dagar i veckan och dels å följande torgplatser på landet en dag i veckan nemligen: Båstad, Åby, Spången, Åstorp, Oppmanna, Wånga, Vestra Wram, Brösarp, Hesselholm, Broby, Marklunda och Hamnehög, men tillförseln å landtorgplatserna är i allmänhet icke särdeles betydlig.

Förhållandet med *minuterings-* och *utskänkningsställen* för spirituösa drycker var under år 1865 följande:

I Christianstad: 1 utminuterings- och 12 utskänkningsställen, derför afgifterna uppgingo till 9,864 R:dr. Bolag särskildt för minutereringen och särskildt för utskänkningsställen äro bildade. De staden tillkommande afgifterna ingå till stadens allmänna kassa.

I Engelholm: 1 utminuterings- och 4 utskänkningsställen, derför afgifterna uppgingo till 3,582 R:dr. Stadens andel deraf har blifvit till hufvudsakliga delen reserverad för framtida behof.

I Cimbrishamn: 4 utminuterings- och 5 utskänkningsställen, deraf staden i afgifter tillfallit 1,506 R:dr 29 öre, som, jemte 4,463 R:dr 23 öre, behållning från föregående åren, blifvit till framtida behof afsatte.

I Norra och Södra Åsbo samt Bjäre häraders fögderi: 7 utminuterings- och 18 utskänkningsställen, derför afgifterna uppgått till 5,253 R:dr. Kommunernas $\frac{1}{2}$ delar deraf hafva till det mesta blifvit använda för fattigvården.

I Östra och Vestra Göinge häraders fögderi: 19 utminuterings- och 12 utskänkingsställen, därför afgifterna uppgått till 6,149 R:dr 54 öre, deraf kommunernas andelar hufvudsakligen blifvit använde för skolornas och fattigvårdens behof.

I Gårds, Willands och Albo häraders fögderi: 8 utminuterings- och 9 utskänkingsställen med 3,290 R:dr 26 öre afgifter. Uppgift har icke blifvit meddelad om kommunernas användande af deras andelar.

I Ingelstads och Jerrestads häraders fögderi: 3 utminuterings- och 4 utskänkingsställen, därför afgifterna uppgått till 800 R:dr. Uppgift om användandet af kommunernas andelar saknas äfven här.

5. Kameralförhållanden.

Redogörelse för antalet hemman och lägenheter inom länet, dessas natur och brukningsdelar jemte Tab. N:o 10. uppskattningsvärde, allt vid periodens slut, innefattas i hosföljande tabeller N:o 10 a) och N:o 10 b). Uti den tabell, som åtföljde senast afgifna femårsberättelse, upptages oförmedlade mantalet till 3,758 $\frac{44429}{10000}$ och det förmedlade till 2,995 $\frac{7}{10}$, men enligt sedermera i öfverensstämmelse med 29:de punkten af Kammar-Kollegii Kungörelse den 27 Oktober 1856 upprättade jordeboksförändringsextrakt, utgjorde sammanlagda mantalet å hemman inom länet vid 1860 års slut det oförmedlade 3,701 $\frac{7419}{10000}$ och det förmedlade 2,995 $\frac{43}{100}$, och har annan förändring härutinnan under den period, denna berättelse omfattar, ej inträffat, än att Kammar-Kollegium upphäft ett Landshöfdinge-Embets beslut, hvarigenom ett hemman förmedlats från $\frac{7}{16}$ till $\frac{1}{4}$ mantal, hvadan således summan på förmedlade mantalet ökats med $\frac{3}{8}$.

I likhet med hvad i senast afgifna femårsberättelse blifvit anfördt, får Landshöfdinge-Embets äfven hvad beträffar den nu aflemnade tabellen anmärka, att deri meddelade uppgifter om antalet brukningsdelar, jordtorp och backstugor icke kunna anses för fullt exakta.

Under perioden hafva 7 $\frac{869727}{499520}$ kronohemman blifvit till skatte försålda, men deremot hafva $\frac{3}{8}$ mantal skattehemman blifvit af Kronan inköpte och från skatte till krono i jordeboken omförda. Den skiljaktighet, som förefinnes emellan denna uppgift och det tal, som erhålles om från kronohemmansmantalet i tabellen vid förra femårsberättelsen subtraheras motsvarande mantalet i nu aflemnade tabellen, härleder sig deraf, att det förra ej öfverensstämmer med ofvanomförmälte jordeboksförändringsextrakt för år 1860.

I afseende på skedda *hemmansklyfningar* är Landshöfdinge-Embets ej i tillfälle att lemna annan upplysning än att i allmänhet hemmanen inom länet äro klufna i mycket små delar.

Under perioden har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt årlig afgäld för 46 afsöndrade lägenheter.

I afseende på *skiftesverkets* fortgång får Landshöfdinge-Embets hänvisa till den af länets Landt- Tab. N:o 11. materi-Kontor afgifna härhos under N:o 11 bifogade tabell.

Rörande den *uppbörd*, som i specialräkningarne för lönets fögderier och städer redovisats och den, som Tab. N:o 12. till Landtränteriet direkte influtit, lemnas redogörelse i hosgående tabell N:o 12, deremot är Landshöfdinge-Embets icke i tillfälle att lemna någon upplysning i afseende på beloppet af kommunalutskylder, som inom länet utgått.

6. Politi.

A) *Undervisningsanstalter*. Folkskolorna hafva under perioden i de flesta af länets församlingar blifvit förbättrade och, om man än finner mången bland den mindre bemedlade delen af allmogen, som visar liknödighet för barnundervisningen, skönjes dock i allmänhet ett med hvarje år stigande intresse för skolväsendet.

I afseende på de till folkskolornas klass icke hörande undervisningsanstalter som finnas i länet åberopas uppgifterna i förra berättelsen med tillägg, att antalet lärjungar vid Christianstads högre Elementarläroverk

med hvarje termin vuxit, så att skollokalen är allt för inskränkt och påkallar nybyggnad. Frågan derom är också under behandling.

Tillämpningsskola för landtbruk finnes å egendomen Marielund i Gärds härad. Den inrättades år 1861. Närmare redogörelse för skolans verksamhet har blifvit lemnad här ofvan i sammanhang med redogörelsen för jordbruket.

Vid Hessleholms gård i Vestra Göinge härad finnes en af enskild person inrättad mindre tillämpningsskola för landtbruk.

B) *Kreditanstalter.* Under perioden har tillkommit Christianstads Enskilda Bank, som öppnades den 1 Februari 1865 och har sin hufvudsakliga verksamhet inom mellersta delen af länet. Ehuru Filial-Banken i Christianstad, som varit i verksamhet sedan år 1853, fortsatt sin rörelse oförminskad och Skånes Enskilda Bank håller ett afdelningskontor dersammastädes, har dock den nya Enskilda Banken haft full sysselsättning och under den korta tid den varit i verksamhet utvidgat sin rörelse och utsträckt den äfven till angränsande län.

Tab. N:o 13. C) *Sparbanker.* Dessas antal har under perioden blifvit ökad med två, så att de nu utgöra tio, nemligen: Christianstads, Vestra Göinge härads, Ströfvelstorps församlings, Cimbrishamns, Östra Göinge härads, Båstads, Norra och Södra Åsbo häraders, Gärds och Albo häraders, Gärds härads och Willands härads. Dessa två sistnämnda äro de som under perioden tillkommit, och började verksamheten för Gärds härads Sparbank år 1862 och för Willands härads Sparbank år 1863.

Enligt hvad i förra berättelsen finnes anmärkt, stiftades Gärds och Albo häraders Sparbank år 1860, men den kom icke i verksamhet förr än 1861. Rantefoten, enligt hvilken delägarne blifvit ersatta för insatte medel, har varit 5 procent vid samtliga Sparbankerna. För öfrigt hänvisas till tabellen N:o 13.

D) *Försäkringsinrättningar.* Brandstodsföreningar finnas fem i länet, nemligen:

1) Ingelstads och Jerrestads häraders, stiftad år 1831. För under perioden timade 36 brandskador har i skadeersättning utgått 78,686 R:dr 47 öre.

2) Gärds, Willands och Albo häraders, stiftad år 1838. Tecknade ansvarighetssumman i denna förening uppgick sistlidet år till 17,069,040 R:dr. Under perioden hafva inträffat 102 brandskador, derför i skadeersättning utgått 152,146 R:dr 19 öre.

3) Norra Åsbo härads, stiftad 1841, i hvilken vid sistlidet års slut teckningssumman uppgick till 6,950,720 R:dr.

4) Södra Åsbo och Bjäre häraders, stiftad 1851. Såsom brandskadeersättning i anledning af 40 under perioden timade brandskador inom sistnämnde två föreningars område har utgått 120,000 R:dr.

5) Östra och Vestra Göinge häraders, stiftad år 1843. Ansvarighetssumman uppgick sistlidet år till 16,807,080 R:dr. Under perioden inträffade 75 eldsvådor, hvilka föranledde brandskadeersättning till belopp af 111,392 R:dr 15 öre.

Alla dessa försäkringsinrättningar äro sålunda organiserade, att ägare af byggnader och lösörebo inom det distrikt föreningen omfattar är berättigad att i föreningen ingå för ett visst tecknad och godkänt värde. Någon kassa sammanskjutes icke. Då brandskada timat, och ersättningen blifvit bestämd i den ordning reglementet föreskrifver, fördelas beloppet på alla delägarne efter hvars och ens försäkringsvärde, och uppörd sker af förvaltningen, hvilken vanligen, under benämning Brandersättnings-Komité, består af ordförande och ett visst antal ledamöter från hvartera till föreningen hörande härad samt en af Komitén antagen Sekreterare.

Försäkringsförening mot hagelskador stiftades år 1862 för Skåne och Halland enligt reglemente, af Eders Kongl. Maj:t i Näder fastställt den 20 Juni samma år. Vid inträffad hagelskada utser Föreningens direktion en komité, som, med en af direktionens ledamöter till ordförande, utreder saken och bestämmer ersättningsbeloppet, hvilket derefter å delägarne i föreningen utdebiteras.

E) *Pensions- och nödhjelps-inrättningar.* Angående den s. k. von Reiserska Stiftelsen åberopas hvad i förra berättelsen blifvit anfördt. Inrättningens fond, som, oberäknadt fastigheterna, vid 1860 års slut utgjorde 136,826 R:dr 84 öre, uppgick vid sislidet års slut till 161,556 R:dr 61 öre.

Från den i förra berättelsen jemväl omnämnda, år 1857 stiftade Pensionsinrättning i Christianstad för stadens borgare och tjänstemän, utgingo under sislidet år pensioner till 41 personer med 140 R:dr till hvardera.

Under sislidet år stiftades i Christianstad en s. k. »Sjuk- och Begravningskassa» för den arbetande klassen. Vid inträdet erlägger delägare en afgift, beräknad efter åldern, och kvartalsvis betalas en afgift å 75 öre.

Den år 1763 i Torekow stiftade i förra berättelsen omförmälda Understöds-kassan för enkor efter skeppare äger fortfarande bestånd.

Köpingen Båstads Handtverksförenings fattigkassa, stiftad 1841, har icke kommit till vidare utveckling, utan lära dess medel vara sammanslagne med allmänna fattigvårdens.

F) *Sjukvårdsanstalter.* Länslasarettet och Kurhuset i Christianstad har under perioden blifvit nybyggt och förlagdt på en öppen plats öster om staden. Byggnadens utförande var upplåten på entreprenad mot 126,106 R:dr 92 öre R:mt. Hufvudbyggnaden för Lasarettet är tre våningar, innehållande 10 allmänna sjukrum med 8 sängplatser i hvardera och 8 enskilda rum, deraf 5 för 1 person, 2 för 2 personer och 1 för 3 personer, hvadan således hela lasarettet har 92 sängplatser. Två tvåvåningsflygelbyggnader inrymma, den ena Kurhuset med 5 sjukrum, deraf 2 för 8 personer och 3 för 4 personer, samt 2 därefter, och den andra boställslägenheter för läkare och sysslomannen. I medeltal hafva under sislidet år 109 sängplatser varit upptagna dagligen å lasarettet och kurhuset.

Sjukhuset för garnisonen af Eders Kongl. Maj:ts Wendes Artilleri-Regemente i Christianstad har 38 sängplatser.

I länet finnas: ordinarie Provinsialläkare 2, den ene med station i Christianstad och med Willands härad, en del af Gårds härad och två socknar af Östra Göinge härad till distrikt, och den andre med station i Engelholm samt Norra och Södra Åsbo och Bjäre härader till distrikt, samt extra Provinsialläkare 4, en för Östra Göinge härad med station i Broby, en för Vestra Göinge härad med station i Hesselholm, en för Albo härad och en del af Gårds härad med station i Brösarp och en för Ingelstads och Jerrestads härader med station i Cimbrishamn.

Enskilde praktiserande läkare finnas en i Båstad och en i Åby af Norra Åsbo härad.

I Christianstad finnes en Stadsläkare, hvilken jemväl är Förste Bataljonsläkare vid Eders Kongl. Maj:ts Wendes Artilleri-Regemente, hvars Regements- och Andre Bataljonsläkare der jemväl äro stationerade, äfvensom en Bataljonsläkare vid Eders Kongl. Maj:ts Norra Skånska Infanteri-Regemente är i staden stationerad, hvarförutom vid länslasarettet äro anställda två läkare. I Engelholm finnes stationerad en Bataljonsläkare för der förlagda Husar-skvadron.

Endast *en* Länsdjurläkare finnes stationerad i Christianstad, hvilken tillika är anställd såsom Hästläkare vid Eders Kongl. Maj:ts Wendes Artilleri-Regemente. I länet finnas bosatte sju Sqvadronshästläkare, tillhörande Skånska Dragon- och Husar-Regementena.

Examinerade *Barnmorskor* finnas i hvarje församling.

Apothek finnas: ett i hvardera af länets tre städer, ett i Båstad, ett i Åby, ett i Broby, ett i Hesselholm och ett i Brösarp. Af dessa hafva de i Åby och Hesselholm under perioden tillkommit.

Hafsbad begagnas vid Båstad, der en badinrättning kommit till stånd. Badgästernas antal har med hvarje år ökats och uppgått till 500.

De i förra berättelsen omnämnda mindre helsokällor i Willands och Göinge härader begagnas hufvudsakligen endast af närboende allmoge.

Tab. N:o 14. I afseende på *fattigvården* återopas bilagda tabell N:o 14.

Christianstad å Landskansliet och Landskontoret den 26 November 1866.

På Landshöfdinge-Embetets vägnar:

Carl Arc. Olson.

A. F. Lychou.

Tab. No 1.

F O L K M Ä N G D.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
	Den 31 December, enligt Presterskapets summariska uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.								
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspengar.			Utskrif- nings- manskap.	Enligt årets mönster- rullor ap- proberade beväringss- pligtige.	
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.			
Å landsbygden.												
År 1861	100,545	103,763	204,308	98,310	102,189	200,499	51,014	52,585	103,599	7,202	1,186	
» 1862	101,399	104,693	206,092	100,567	104,273	204,840	53,127	54,923	108,050	7,504	1,048	
» 1863	102,687	105,988	208,625	101,906	105,646	207,552	50,617	52,719	103,316	7,745	1,123	
» 1864	103,712	106,892	210,604	102,810	106,525	209,335	49,240	52,579	101,819	7,835	1,118	
» 1865	104,709	107,916	212,625	103,889	107,456	211,345	50,158	53,355	103,513	7,936	1,172	
I städerna.												
Christianstad 1861	3,017	2,888	5,905	2,878	2,887	5,765	1,539	1,090	2,629	288	48	
1862	3,005	2,975	5,980	2,950	2,947	5,897	1,600	1,126	2,726	236	44	
1863	3,117	3,105	6,222	3,079	3,062	6,141	1,721	1,280	3,001	238	36	
1864	3,114	3,240	6,354	3,091	3,192	6,283	1,694	1,225	2,919	219	44	
1865	3,138	3,284	6,422	3,145	3,263	6,408	1,723	1,259	2,982	194	32	
Cimbrishamn 1861	688	758	1,446	696	768	1,464	345	377	722	74	9	
1862	692	777	1,469	692	782	1,474	340	382	722	68	5	
1863	716	791	1,507	715	794	1,509	344	370	714	69	4	
1864	719	794	1,513	725	797	1,522	337	363	700	81	7	
1865	689	760	1,449	695	765	1,460	311	337	648	77	7	
Engelholm 1861	808	839	1,647	809	820	1,629	401	308	709	56	7	
1862	805	852	1,657	818	826	1,644	441	322	765	46	10	
1863	827	849	1,676	836	840	1,676	428	321	749	53	8	
1864	811	861	1,672	822	832	1,654	408	300	708	56	10	
1865	845	894	1,739	798	809	1,607	397	278	675	55	3	
Summa för länets samtliga städer år 1865	4,672	4,938	9,610	4,638	4,837	9,475	2,431	1,574	4,305	326	42	
I hela länet.												
År 1861	105,058	108,248	213,306	102,693	106,664	209,357	53,299	54,360	107,659	7,620	1,250	
» 1862	105,901	109,297	215,198	105,027	108,828	213,855	55,508	56,753	112,261	7,854	1,107	
» 1863	107,347	110,683	218,030	106,536	110,342	216,878	53,110	54,690	107,800	8,105	1,171	
» 1864	108,356	111,787	220,143	107,448	111,346	218,794	51,679	54,467	106,146	8,191	1,179	
» 1865	109,381	112,854	222,235	108,527	112,293	220,820	52,589	55,229	107,818	8,262	1,214	

Tab. No 2.

J O R D B R U K.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Potatis.	Andra rotfrukter.	Bohete.	Vicker.	Lin och hampa.	Raps.
Vanliga årliga utsädet på ett tunnland Kub.-fot.	4,5	4,8	5,6	6,65	5,8	5	4,9	27,2	5 $\frac{1}{2}$ frö.	1,6	5	6	0,3
1861	5,433	53,802	42,272	36,497	7,971	4,674	214	46,150	288	1,805	2,157	1,429	812
1862	5,420	54,049	42,440	37,897	7,949	5,170	230	47,125	176	1,799	2,155	1,416	819
Tunnland åker använde till odling af.....	1863	5,501	54,210	42,668	37,090	7,725	231	46,250	195	1,806	2,178	1,429	836
1864	5,254	54,697	42,858	37,175	7,819	5,184	217	45,565	180	1,814	2,189	1,579	870
1865	5,441	54,921	43,045	37,264	7,959	5,173	206	46,475	197	1,822	2,189	1,659	888
1861	28	28	28	33,6	28	28	32	140,4	4 à 600	25,2	28	3 Cent.	44,8
1862	28	28	33,6	44,8	33,6	22,4	31	134,4		25,2	33,6	3 "	44,8
Skörd på tunnlandet (efter utsädet afdrag) Kub.-fot.	1863	39,2	33,6	33,6	44,8	33,6	30	168		28	33	2 "	44,8
1864	49,4	44,8	44,8	44,8	44,8	30,9	30	190,4		33,6	33	3 "	50,4
1865	28	25,2	33,6	33,6	28	28	30	140,4	25,2	28	2 "	50,4	
Årlig förbrukning på person i medeltal..... Kub.-fot.	0,35	8,4	5,6	—	—	0,53	—	12	—	—	—	—	—
" " för kreaturs utfodring.....	—	26,780	215,892	733,976	219,435	28,658	1,461	751,692	26,679	3,000	44,384	—	—

A n m ä r k n i n g:

Tunnlandtalet af den odlade jorden: nära 300,000 tunnland.
Tunnlandtalet af den naturliga ängen: omkring 150,000 tunnland.

Tab. N:o 3.

BOSKAPSSKÖTSEL.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Hästar.	Tjurar.	Oxar.	Kor.	Ugnöt.	Får.	Getter.	Svin.	Tillgång och beskaffenhet af foder.
Antal vinterfödde	1861—1862	31,377	1,346	10,862	53,984	25,984	76,571	489	35,689 Tillgång dels god, dels medelmåttig och i allmänhet af bättre beskaffenhet. Tillgång knapp, men af god beskaffenhet.
	1862—1863	31,490	1,439	10,893	54,849	26,212	75,304	481	
	1863—1864	31,603	1,361	10,847	54,926	26,298	76,912	482	
	1864—1865	32,053	1,393	10,873	55,519	26,698	77,936	488	
	1865—1866	30,527	1,292	9,790	52,765	24,591	72,933	486	

Tab. N:o 4.

SKOGSHUSHÅLLNING.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Särskilda slag af skogar m. m.	Areal vid periodens slut.	Till ordnad skogshushållning indelade.	Afverkningsbelopp		
			År.	utfördt i	
	Qvadratref.			kvantitet. Kubik-fot.	penningvärde. R.dr R.mt.
1. Kongl. Maj:st och Kronan omedelbart tillhörige och under Dess disposition stående: (Kronoparker och -skogar) finnas ej.					
2. Boställens, Kyrkors, Läroverks och fromma stiftelsers: se texten af berättelsen.....		8,297,79	1861	54,766	6,571,92
			1862	43,560	5,227,20
			1863	44,480	5,337,60
			1864	44,300	5,316,00
			1865	30,690	3,682,80
3. Härads-allmänningar: } 4. Sockneallmänningar (oskiftade): } Finnas icke.					
8. Flygsandsfält.....	41,029,77	13,495,90	1861	28,961	4,744,00
			1862	30,506	3,969,26
			1863	40,179	4,286,14
			1864	29,364	3,568,71
			1865	31,738	2,583,30

Tab. N:o 5.

DÖDADE ROFDJUR.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
År.	Björnar.	Vargar.	Uttrar.	Mårdar.	Räfvar.	Örnar och Ufvar.	Hökar.	Glador.	Belopp af utbetald belöning. R.dr R.mt.
1861.....	—	—	3	—	488	1	—	—	182,42
1862.....	—	6	—	2	491	3	9	—	187,56
1863.....	—	—	5	—	421	6	3	4	158,89
1864.....	—	—	14	2	523	17	34	—	202,84
1865.....	—	—	1	—	1,212	110	979	—	5,873,00
Samma	—	6	23	4	3,135	137	1,025	4	6,604,71

Till Tab. N:o 6 AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej varit i tillfälle att meddela några upplysningar.

Tab. No 7 a.

BRUK, GRUFVOR, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	
	Antal Fabriker	Drifkraft, bestående af					Antal begagnade maskiner och redskap.	Ägare eller innehafvare.		Arbetare								Tillverkningens		Ägare eller innehafvares bevilning i och för rörelsen. Rdr Rmt.			
		i gång.	ej begagnade i gång.	Ånga eller varmluft.	Beknade hästkrafter.	Ensam ägare eller innehafvare.		Bolag.	Mästare.		öfver 18 år.		under 18 år.		Summa.	kvantitet.	värde.						
									m.	q.	m.	q.	m.	q.			m.	q.	Rdr Rmt.		Summa för hvarje fabriks-klass. Rdr Rmt.		
																						vid fabriken mantals-skrifne.	vid fabriken ej mantals-skrifne.
Under året.	Antal.																						
Å landsbygden och i köpingarne.																							
1:o) Inrättningar, som tillhöra Svenskar.																							
Alunbruk	1						2	1				30							30	4,841 kubikfot alun			
Cigarrfabrik	1								1										7	6,000 skålp. cigarrer		3,000	
Färgerier	9		1				30	8			5	7							14	{ 11,450 skålp. ull- och lingarn 18,700 fot vadmal Diverse färggods	4,005 4,180 2,000	10,185	69,60
Garfverier	22						236	21	1		14	20		3	1	5			43	{ 16,524 skålp. sulläder 20,116 " smorläder 7,382 st. skinn 500 st. diverse hudar	17,135 22,987 14,082 3,000	57,204	72,37
Kakelugnsfabriker	3							3			3	7					1		11	{ 45 st. kakelugnar Diverse tillverkningar	900 350	1,250	1,00
Klädesfabrik	1		1		10		10	1			1	8		5	3	3	2		22	14,400 fot kläde		28,000	
Krutbruk	1		7		106						1	10		4					15	{ 310 c:tr handgevärskrut 590 " styckekrut	14,650 14,650	29,300	93,00
Oljelagerier	2		1	1	15		5	2				7							7	{ 4,652 k:r linolja 9,814 " rofolja 1,640 c:tr rapskakor	8,804 20,609 9,720	39,133	5,00
Pappersbruk	6		10		192		11	5		1	10	43	28	35	81	6	6	209	{ 39,017 ris skrifpapper 51 ris tryckpapper 224 ris karduspapper 649 " makulatur 689 " gråpapper 907,010 " beräknade i vikt Diverse tillverkningar	189,888 153 1,956 1,027 689 171,348 14,333	379,394	128,00	
Tegelbruk	11		26		4		20	10		1	8	8	2	46	1		7	72	{ 1,236,060 st. murtegel 5,500 st. taktegel 772,628 st. draineringsrör	38,021 220 15,530	53,771	62,90	
Ullspinnari	1		1				3	1				2	1	2		3		8	8	Uppgift å tillverkn. saknas.		1,800	5,00
2:o) Fabriker, som tillhöra utländningar, inga.																							
Summa för landsbygden och för köpingarne	58		26	21	1	327	317	52	1	3	42	142	31	98	86	24	15	438			603,037	436,87	
I städerna.																							
1:o) Inrättningar, som tillhöra Svenskar.																							
Färgerier	3							3			3	7		1					11	{ 58,330 fot väfnader 6,410 skålp. ull- och bomullsgarn	8,057 3,200	11,257	90,00
Garfverier	4						60	4			4	1		6		1		12	{ 8,900 skålp. sulläder 7,500 " smorläder 1,080 st. skinn	9,500 8,750 2,995	21,245	54,50	
Jerngjuteri	1			1	12		2	1			1			27				28	{ 1,200 c:tr jern 1,100 skålp. metall	62,000 1,500	63,500	169,97	
Mekanisk verkstad	1			1	12		19	1			1			62				63	Diverse tillverkningar		95,500		
Tegelbruk	1		4				1				1			7				8	{ 152,000 st. murtegel 35,500 st. taktegel 23,000 st. draineringsrör	4,660 1,420 460	6,540		
Summa för städerna	10		4		2	24	81	10			9	9		103		1		122			198,042	314,47	
Summa för landet och köpingarne	58		26	21	1	327	317	52	1	3	42	142	31	98	86	24	15	438			603,037	436,87	
Summa för hela länet	68		30	21	3	351	398	62	1	3	51	151	31	201	86	25	15	560			801,079	751,34	

Tab. N:o 7 b.

HANDTVRERIER ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	1.	2.	3.	4.	5.	6.										
												Å landsbygden och i köpingarne.				Bevilling i och för rörelsen.	I städerna.				Bevilling i och för rörelsen.
												M.	Q.	Arbetare.			M.	Q.	Arbetare.		
		M.	Q.	M.	Q.	R:dr	R:mt.			M.	Q.	M.	Q.	R:dr	R:mt.						
1.o) Handverkare, som med biträde af annan än hemmavarande till afsalu tillverkat handtverkeriarbeten eller såsom yrke utöfvat annan handtering:						1.o) Handverkare, som med biträde af annan än hemmavarande till afsalu tillverkat handtverkeriarbeten eller såsom yrke utöfvat annan handtering:															
Bagare	21	3	11	13	32,60	Badare	1	—	2	—	18,10										
Bleckslagare	1	—	—	—	1	Bagare	13	1	36	—	151,05										
Brännmästare	1	—	—	—	3	Bleckslagare	5	—	5	—	11										
Byggmästare	2	—	5	—	10	Bokbindare	7	—	12	—	22,50										
Färgare	9	1	15	—	25	Bryggare	3	—	7	—	40										
Garfvere	6	—	10	—	13	Bundtmakare	1	—	3	—	20										
Glasmästare	1	—	—	—	—	Färgare	6	—	20	—	249,32										
Handsmakare	3	1	2	—	—	Garfvere	9	—	26	—	169,70										
Hattmakare	1	—	1	—	—	Glasmästare	3	—	3	—	—										
Instrumentmakare	2	—	2	—	—	Guldsmeder	6	1	11	—	30										
Kakelugnsmakare	1	—	2	—	2	Gördelmakare	4	—	5	—	26										
Kopparslagare	10	—	16	—	21	Handsmakare	4	—	4	—	4										
Korgmakare	2	—	—	—	—	Hattmakare	4	—	6	2	31										
Mjölare	31	—	23	—	—	Kakelugnsmakare	6	—	12	—	30										
Murare	20	—	4	—	13,50	Klockgjutare	1	—	1	—	1										
Målare	10	1	3	—	—	Kopparslagare	10	—	20	—	90										
Mösseskräddare	3	—	3	—	—	Krukornmakare	9	—	9	—	9										
Repslagare	2	—	3	—	—	Murare	11	—	59	—	94										
Sadelmakare	5	—	4	—	3	Målare	10	—	28	—	76										
Skomakare	220	—	181	—	66,50	Repslagare	6	—	12	—	44,50										
Skräddare	220	—	317	1	105,50	Sadelmakare	6	—	23	—	65,10										
Smeder	230	—	289	—	162,50	Skomakare	24	—	48	—	113,60										
Snickare	65	—	74	—	34	Skräddare	17	—	48	1	93,10										
Svarfvere	12	—	5	—	5	Smeder	9	—	27	—	65,60										
Tegelmästare	2	—	2	—	—	Snickare	17	—	38	—	77,60										
Timmermän	15	—	3	—	5	Snörmakare	1	—	1	—	7										
Tunnbindare	7	—	4	—	10	Sockerbagare	3	—	6	—	115										
Urmakare	15	—	2	—	3	Svarfvere	4	—	4	—	8,50										
Vagnmakare	3	—	4	—	4	Tenngjutare	1	—	1	—	2										
2.o) Utländningar, inga.						2.o) Utländningar, inga.															
Summa	920	6	985	14	519,60	Summa	224	2	533	3	1,816,42										

Tab. N:o 8.

ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIER OCH SKJUTSNING ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.												
													Längd i mil				Kostnad i R:dr R:mt för de under perioden				Gästgifveriernas antal vid periodens slut.	Antal hästar, utgångne		
													af hvarje slag af motstående vägar	af inderade med skjutsstationer försedda vägar	af fulländade och afsynade nya vägar	af omlagda eller betydligt förbättrade vägstäckor	fulländade nya vägar		omlagda eller betydligt förbättrade vägstäckor			År.	till kungs- och kronoskjuts.	till gästgifveriskjuts.
																	af statsmedel.	af kommunernas medel.	af statsmedel.	af kommunernas medel.				
vid periodens slut.		under perioden.																						
Allmänna landsvägar	58,12	58,12	—	9,50	—	—	41,700	16,572	29	1861	1,835	30,809												
Häradsvägar	76,70	10,37	0,08	3,06	—	2,500	—	1,450	4	1862	6,277	27,998												
Socknevägar	126,29	0,25	—	9	—	—	—	870	—	1863	3,064	21,631												
I städer	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1864	4,077	18,427												
										1865	2,230	17,382												
Summa	261,11	63,74	0,08	21,56	—	2,500	41,700	18,892	36		17,433	116,247												
Gästgifverier med skjutsentreprenad							60,592		6			133,730												

Tab. N:o 9 a.

SJÖFART ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
	Fartyg och båtar öfver 3 nyläster, begagnade till utrikes sjöfart.							Fartyg och båtar öfver 3 nyläster, begagnade till inrikes sjöfart.							Summa under året begagnade fartyg och båtar öfver 3 nyläster.						
	Seglande.		Med ångmachin försedda.			Besättning.		Seglande.		Med ångmachin försedda.			Besättning.		Seglande.		Med ångmachin försedda.			Besättning.	
	Antal.	Lästetal.	Antal.	Lästetal.	Häskraft.	Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Lästetal.	Antal.	Lästetal.	Häskraft.	Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Lästetal.	Antal.	Lästetal.	Häskraft.	Skeppare.	Sjöfolk.
Landsbygden (utom köpingarne).....	7	478	—	—	—	—	—	51	310,17	—	—	—	51	134	58	788,17	—	—	—	51	134
Köpingarne	—	—	—	—	—	—	—	3	24,50	—	—	—	—	—	3	24,50	—	—	—	—	—
Summa för landsbygden	7	478	—	—	—	—	—	54	334,67	—	—	—	51	134	61	812,67	—	—	—	51	134
Städerna: Christianstad	3	89,36	—	—	—	4	28	2	18,58	1	4	10	3	10	5	107,94	1	4	10	7	38
Cimbrishamn.....	5	126,67	—	—	—	5	21	3	30,19	—	—	—	3	8	8	156,86	—	—	—	8	29
Engelholm.....	2	14	—	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	—	2	14	—	—	—	2	5
Summa för städerna	10	230,03	—	—	—	11	54	5	48,77	1	4	10	6	18	15	278,80	1	4	10	17	72
Summa för hela länet	17	708,03	—	—	—	11	54	59	383,44	1	4	10	57	152	76	1,091,47	1	4	10	68	206

Tab. N:o 9 b.

HANDEL ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
	Å landsbygden och i köpingarne.					I städerna.				
	Handlande.		Betjening.		Bevillning i och för rörelsen. R.dr R.mt.	Handlande.		Betjening.		Bevillning i och för rörelsen. R.dr R.mt.
	Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.		Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.	
1:o) Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe.....	245	18	51	16	430,90	64	2	93	14	3,021,40
2:o) Handlande, som utom den ort, der de äro bosatte, sjelfve eller genom andra kringföra eller annorlunda än å marknad till salu utbjuda varor.....	5	—	2	—	1	2	1	—	—	—
3:o) Utländningar, som undfått tillstånd att här i Riket idka handel, inga.										
Summa	250	18	53	16	431,90	66	3	93	14	3,021,40

Tab. No 10 a.

HEMMAN OCH LÄGENHETER M. M. Å LANDSBYGDEN ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur, vid femårsperiodens slut.	Hemman.			Antal				Taxeringsvärde. R.dr R.mt.	
	Mantal		Brukningsdelar.	jordtorp.	ryttare-, soldat- o. båtsmans-torp.	backstugor.	andra lägenheter.		
	oförmedlade.	nu varande.							
A) Kronoegendomar.									
1) Under allmän disposition.									
a) Kungs- och Kungsladugårdar		33,375		34		3	3	119,093,322	
b) Säterier		14,750		—		—	—		
c) Hemman		12,229		—		—	—		
d) Boställen		197,576		22		—	—		
e) Jordlägenheter		—		411		13	26		
f) Fiskerier		—		—		—	11		
g) Verk och Inrättningar		—		—		—	155		
2) Under enskild disposition.									
a) Säterier		—		—		—	—		
b) Hemman		37,540		—		—	—		
c) Jordlägenheter		—		669,5		5	—		
d) Fiskerier		—		—		—	101,5		
e) Verk och Inrättningar		—		—		—	27		
Summa		295,470		1,136,5		21	323,5		
B) Skatteegendomar.									
a) Boställen		0,500		—		—	—		
b) Säterier		16,283		9		—	—		
c) Hemman		1,381,032		—		—	—		
d) Jordlägenheter		—		2,163,5		279	—		
e) Fiskerier		—		—		—	125		
f) Verk och Inrättningar		—		—		—	506,83		
Summa		1,397,815		2,172,5		279	631,83		
C) Frälseegendomar.									
a) Boställen		13,375		2		—	—		
b) Säterier och ladugårdar		178,854		—		—	—		
c) Rå- och Rörshemman		—		—		—	—		
Insocknehemman		505,981		—		—	—		
d) Hemman		—		—		—	—		
Utsocknehemman		603,626		—		—	—		
e) Jordlägenheter		—		2,662		21	—		
f) Fiskerier		—		—		—	25		
g) Verk och Inrättningar		—		—		—	282,67		
Summa		1,302,336		2,664		21	307,67		
Summa Summarum	3,701,359	2,995,621	17,272	5,973	582	321	1,263	119,093,322	

Tab. N:o 10 b.

JORDOMRÅDE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
År.	Tomter.		Antal nybyggda boningshus.	Jordar och lägenheter.						Taxeringsvärde i R.dr R.mt.		
	Antal			Åker och Äng	Skog	Betesmark m. m.	Summa jordareal.	Nuvarande mantal.	Af hus och tomter.	Af jordar.	Summa.	
	bebyggda.	obebyggda.										i kvadratref.
1861.....	510	28	1	6,676,275	—	981,625	7,657,9	3½	3,902,977,81			
1862.....	510	28	—						5,555,945	513,515	6,069,460	
1863.....	510	28	3						5,804,290	509,932	6,314,222	
1864.....	510	28	1						6,058,125	508,947	6,567,072	
1865.....	512	35	3						6,118,785	509,747	6,628,532	

Anmärkingar:

Uppgift rörande jordars och lägenheter i Engelholm areal saknas, hvadan härutinnan meddelade uppgifter afse endast Christianstad och Cimbrishamn. Förutom de jordar och lägenheter, som innefattas i denna uppgift äga
 Christianstad: hemmanet N:o 1 ½ mantal Backeboda i Gärd's härad och Skepparslöfs socken, med en areal af 3,897 kvadratref; och
 Cimbrishamn: utmarken Skansen med en areal af 259,40 kvadratref.
 " Grånemaden " " " " 329 " "
 " Hallamo och Tobisvikssanden " " " " 1,037,05 " "
 tillsammans 1,625,45 kvadratref.

Tab N:o 11.

LAGA SKIFTEN ÅREN 1861—1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
År.	Sökta skiftens antal	A f s l u t a d e l a g a s k i f t e n .																							
		Antal	Skiftade mantal.		Qvarboende delägares					Utflyttande delägares					Summa skiften.	Skiftade kvadratref.						Utgifter till Landtmätare och gode män. R.dr.	Öfrige beräknade utgifter. R.dr.		
			oförmedlade.	nuvarande.	Skiftes-antal.				Summa.	Skiftes-antal.				Summa.		Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.				
					1.	2.	3.	4.		öfver 4.	1.	2.	3.											4.	öfver 4.
					1.	2.	3.	4.		öfver 4.	1.	2.	3.											4.	öfver 4.
1861.....	158	7	—	4 ³ / ₁₀	12	1	2	—	—	15	11	8	—	—	—	19	47	1,430	5,127	3,250	10,245	1,110	21,162	5,875	2,550
1862.....	150	10	—	17 ¹ / ₂	19	8	1	—	—	28	28	34	—	—	—	62	134	10,547	9,776	5,685	33,996	979	60,983	13,733	10,982
1863.....	152	8	—	10 ³ / ₈	44	7	—	—	—	51	9	—	—	—	—	9	67	2,172	10,400	10,496	18,859	690	42,617	13,317	4,999
1864.....	96	6	—	10 ¹ / ₂	15	16	1	—	—	32	11	17	—	—	—	28	95	2,086	10,735	5,146	7,978	43	25,988	1,327	672
1865.....	121	6	—	8 ³ / ₈	34	4	—	—	—	38	53	4	—	—	—	57	103	3,356	15,624	1,218	25,646	70	45,914	1,185	4,051
Summa	677	37	—	50 ¹ / ₂	124	36	4	—	—	164	112	63	—	—	—	175	446	19,591	51,662	25,795	96,724	2,892	196,664	35,437	23,254

Anmärkning:

Enär konsepthandlingarne för de laga skiften, som blifvit afslutade åren 1864 och 1865 af Kommissions-Landtmätarne P. S. Herbst och Gustaf Berglund, icke äro hit redovisade, och då infordrade upplysningar öfver skifteskostnaderna icke erhållits, har någon uppgift i 25 och 26 kolumnerna icke kunnat ske för fem laga skiften under förra och fyra under senare året.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
		Afkortad.					Anordnad eller	
		1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1861.	1862.
Stats-medel.								
Ordinarie ränta.....	R:dr R:mt	125,82	96,27	97,93	122,82	35,18	50,676,47	50,811,99
Afrads-spanmål.....	" "	—	45,88	—	16,86	—	7,582,31	7,324,43
Tionde- d:o.....	" "	387,00	180,81	179,95	23,90	12,69	143,145,55	148,452,34
Arrendemedel.....	" "	—	—	—	2,675,21	—	6,352,53	6,134,20
Mantalspenningar.....	" "	4,696,31	1,857,47	2,637,20	2,037,80	1,654,40	36,386,21	37,897,44
Bötesmedel.....	" "	84,643,95	13,092,30	15,992,61	20,705,56	12,179,24	27,382,69	23,103,57
Tillfälliga vakansafgifter.....	" "	—	19,67	19,67	—	—	348,99	201,74
Rotevakansafgift.....	" "	—	—	—	—	—	12,358,47	12,002,26
Båtsmansvakansafgift.....	" "	—	—	—	—	—	760,73	718,91
Salu-accis.....	" "	—	—	—	—	—	7,50	7,50
Trosspassevolansafgift.....	" "	—	—	—	—	—	3,555,00	3,555,00
Lösen för befrielse från dagsverksskyldighet.....	" "	—	—	—	—	—	7,378,74	7,500,34
Bränvinstillverkningsafgift.....	" "	67,80	324,00	95,40	—	—	1,465,957,17	1,578,009,60
Kontrollstämplingsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	204,59	209,23
Städjpenningar.....	" "	—	—	—	—	—	8,29	1,39
Observationsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	7,86	1,08
Chartæ Sigillatæ-medel.....	" "	—	—	—	—	—	62,679,52	102,996,83
Hufvudtitlarnes besparingsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	8,56	85,66
Revisionskillingar.....	" "	—	—	—	—	—	5,700,00	5,700,00
Extra medel och uppborder.....	" "	—	—	—	—	—	25,94	—
	Summa	89,920,88	15,616,40	19,022,76	25,582,15	13,881,51	1,830,526,52	1,981,713,51
Riksgäldsmedel.								
Allmän bevilning.....	R:dr R:mt	3,538,95	1,638,45	2,011,85	2,242,67	1,806,40	93,526,79	103,682,46
Kapitalafbetalning och räntebelopp i odlingslån.....	" "	—	—	—	—	—	414,00	982,80
Tidningsstämplingsafgift.....	" "	—	—	—	—	—	489,70	447,92
Skatterättsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	377,02	441,90
Ekeskogslösen.....	" "	—	—	—	—	—	1,92	253,29
Observationsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	425,60	1,329,05
	Summa	3,538,95	1,638,45	2,011,85	2,242,67	1,806,40	95,235,03	107,137,42
Diverse Verks medel.								
Wadstena Krigsmanshusafgift.....	R:dr R:mt	—	—	—	—	—	325,86	278,17
Riddarhusafgift.....	" "	15,00	5,00	—	—	5,00	590,00	615,00
Kurhusafgift.....	" "	1,175,41	1,149,90	1,630,40	1,719,15	1,383,00	25,095,14	23,698,80
Skogsplanteringskassans medel.....	" "	12,50	60,00	57,00	88,68	—	35,37	151,08
Jagtkassans medel.....	" "	—	—	26,25	12,50	—	222,71	211,59
Folkskolemedel.....	" "	1,225,09	1,297,01	1,873,84	2,013,29	1,640,96	23,318,69	28,819,41
Bränvinsminuterings- och utskänknings-afgift.....	" "	—	—	—	—	—	42,143,94	45,178,03
Beväringsfondens medel.....	" "	—	—	—	—	—	4,700,00	3,400,00
Landshöfdinge ackordsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	416,12	416,12
Flygsandsplanteringskassans medel.....	" "	—	—	—	—	—	4,420,49	4,554,31
Landstingsmedel.....	" "	—	—	—	—	—	—	—
Beväringsmanskapets Invalid- och Pensionsfond.....	" "	—	—	—	—	3,96	—	—
	Summa	2,428,00	2,511,91	3,587,49	3,833,62	3,032,92	106,268,32	107,322,51
Annorstädes debiterade medel.								
Stockholms Stora Barnhus medel.....	R:dr R:mt	—	—	—	—	63,75	8,723,94	8,989,62
	Summa Summarum	95,887,83	19,766,76	24,622,10	31,658,44	18,789,58	2,040,753,81	2,206,163,06

No 12.

U P P B Ö R D E N.

inom räkenskapsåret influten.			Resterande vid räkenskapsårets slut.					Summa uppbörd, deri inberäknade restantierna från föregående år.				
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
1863.	1864.	1865.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.
50,919,19	49,798,62	49,748,78	3,02	17,01	24,95	26,19	13,41	50,805,31	50,925,27	51,042,07	49,947,63	49,797,37
7,780,10	88,33	68,62	45,88	146,98	34,95	—	—	7,628,19	7,517,29	7,815,05	105,19	68,62
147,630,32	146,176,39	142,795,28	—	—	10,27	—	—	143,532,55	148,633,15	147,820,44	146,200,29	142,807,97
5,646,01	5,105,73	8,948,32	2,199,70	2,479,01	2,675,71	—	—	8,552,23	8,613,21	8,321,72	7,780,94	8,948,32
38,274,90	32,129,00	32,211,10	107,87	227,80	348,40	335,40	292,10	41,190,39	39,982,21	41,260,50	34,502,20	34,157,60
21,281,48	16,545,39	12,252,25	7,612,17	7,360,78	6,568,53	8,818,08	3,198,73	119,638,81	43,556,65	43,842,62	46,069,03	27,630,22
215,02	156,65	114,24	—	19,67	—	—	—	348,39	241,08	234,69	156,65	114,24
11,175,16	10,548,36	11,095,73	—	—	—	—	—	12,358,47	12,002,26	11,175,16	10,548,36	11,095,73
652,19	673,23	738,44	—	—	—	—	—	760,73	718,91	652,19	673,23	738,44
—	—	—	—	—	—	—	—	7,50	7,50	—	—	—
3,558,75	3,555,00	3,547,50	—	—	—	—	—	3,555,00	3,555,00	3,558,75	3,555,00	3,547,50
7,455,01	7,400,75	7,400,96	—	—	—	8,07	—	7,378,74	7,500,34	7,455,01	7,408,82	7,400,96
2,069,848,89	2,356,718,29	2,649,737,64	1,134,92	1,021,82	653,60	538,60	438,60	1,467,159,89	1,579,354,92	2,070,597,89	2,357,256,89	2,650,176,24
163,44	145,12	113,95	—	—	—	—	—	204,59	209,23	163,44	145,12	113,95
9,74	19,44	3,93	—	—	—	—	—	8,29	1,39	9,74	19,44	3,93
618,05	5,00	20,00	—	—	—	—	—	7,86	1,08	618,05	5,00	20,00
68,022,31	68,019,74	74,586,14	—	—	—	—	—	62,679,52	102,996,83	68,022,31	68,019,74	74,586,14
—	—	—	—	—	—	—	—	8,56	85,66	—	—	—
4,400,00	7,000,00	7,500,00	—	—	—	—	—	5,700,00	5,700,00	4,400,00	7,000,00	7,500,00
23,00	—	—	—	—	—	—	—	25,94	—	23,00	—	—
2,437,673,46	2,704,085,04	3,000,882,88	11,103,56	11,272,07	10,316,41	9,726,34	3,942,84	1,931,550,96	2,011,601,98	2,467,012,63	2,739,393,53	3,018,707,23
102,774,42	104,508,28	104,248,85	524,96	788,21	846,88	847,70	757,24	97,590,70	106,109,12	105,633,15	107,598,65	106,812,49
982,80	982,80	982,80	—	—	—	—	—	414,00	982,80	982,80	982,80	982,80
422,85	478,40	485,31	—	—	—	—	—	489,70	447,92	422,85	478,40	485,31
159,01	132,43	222,00	—	—	—	—	—	377,02	441,90	159,01	132,43	222,00
12,89	99,45	93,65	—	—	—	—	—	1,92	253,29	12,89	99,45	93,65
74,03	53,36	—	—	—	—	—	—	425,60	1,329,05	74,00	53,36	—
104,425,97	106,254,72	106,032,61	524,96	788,21	846,88	847,70	757,24	99,298,94	109,564,08	107,284,70	109,345,09	108,596,25
260,59	230,37	341,87	—	—	—	31,50	—	325,86	278,17	260,59	261,87	341,87
620,37	610,00	600,00	—	—	—	—	—	605,00	620,00	620,37	610,00	605,00
23,946,05	26,713,10	26,977,50	69,25	141,95	211,50	239,25	209,50	26,339,80	24,990,65	25,787,95	28,671,50	28,570,00
126,02	95,00	—	—	—	—	—	—	47,87	211,08	183,02	183,08	—
241,04	222,59	41,97	11,25	11,32	3,79	0,06	—	233,96	222,91	271,08	235,15	41,97
29,089,61	31,973,77	32,866,65	88,56	190,50	296,82	322,76	292,10	29,632,34	30,306,92	31,260,27	34,309,82	34,799,71
41,432,65	42,034,47	37,058,80	—	771,67	—	13,34	—	42,143,94	45,949,70	41,432,65	42,047,81	37,058,80
3,800,00	2,500,00	3,500,00	—	—	—	—	—	4,700,00	3,400,00	3,800,00	2,500,00	3,500,00
416,12	416,12	416,12	—	—	—	—	—	416,12	416,12	416,12	416,12	416,12
2,489,99	4,146,44	2,847,31	—	—	—	—	—	4,420,49	4,554,31	2,489,99	4,146,44	2,847,31
4,092,73	4,42	6,739,52	—	—	8,25	4,76	18,59	—	—	4,100,98	9,18	6,762,07
—	12,50	105,00	—	—	—	—	—	—	—	—	12,50	105,00
106,515,17	108,958,78	111,494,24	169,06	1,115,44	520,36	611,67	520,19	108,865,38	110,949,86	110,623,02	113,404,07	115,047,35
8,933,87	8,818,55	8,584,42	—	25,00	87,50	87,50	18,75	8,723,94	9,014,62	9,021,37	8,906,05	8,671,92
2,657,548,47	2,928,117,09	3,226,994,15	11,797,58	13,200,72	11,771,15	11,273,21	5,239,02	2,148,439,22	2,241,130,54	2,693,941,72	2,971,048,74	3,251,022,75

Tab. No 13.

SPARBANKERNA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
År.	Under året					Vid årets slut				Klassifikation af delägarna efter deras vid hvarje års slut innestående behållning.										
	tillkomne nya delägare.	afgånge delägare.	insatt belopp.	i räkenskaperna godtgjord ränta å delägarnes kapital.	uttaget belopp.	gvarstænde delägare.	innestående behållning, tillhörande delägare.	befintligt öfverskott (grund- och reservfond, räntevinster m.m.).	Summa af kolumnerna N:ris 8 och 9.	1861.		1862.		1863.		1864.		1865.		
										Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	
Antal.	Antal.	R:dr	R:mt.	R:dr	R:mt.	Antal.	R:dr	R:mt.	R:dr	R:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.	Antal delägare.	Summa R:drR:mt.
1860	—	—	—	—	—	11,370	2,316,086	99,721	2,415,806	under 1 R:dr	225	113	236	117	272	126	302	144	321	158
1861	2,427	1,296	451,772	114,000	423,134	12,501	2,458,724	123,953	2,582,677	fr. 1 t. o. m. 10 R:dr	1,287	6,299	1,408	7,028	1,555	7,693	1,638	7,787	1,737	8,090
1862	1,492	1,732	270,917	118,522	525,791	12,261	2,322,372	158,736	2,481,108	" 10—25 "	1,785	30,432	1,801	30,951	1,813	31,299	1,883	33,431	1,897	33,329
1863	1,459	1,572	254,746	108,520	504,845	12,148	2,180,783	188,925	2,369,708	" 25—50 "	1,725	64,742	1,635	60,087	1,658	58,366	1,686	62,165	1,866	71,146
1864	1,402	1,262	269,291	103,053	451,768	12,288	2,101,359	203,182	2,304,541	" 50—100 "	1,802	127,255	1,744	123,409	1,814	137,714	1,861	131,588	2,038	139,830
1865	2,253	1,353	465,932	103,567	409,813	13,188	2,261,045	198,142	2,459,187	" 100—200 "	2,206	314,949	2,143	304,567	1,977	283,811	2,009	288,104	2,178	305,993
										" 200—300 "	1,103	267,680	1,106	267,819	1,077	259,685	995	240,277	1,090	274,642
										" 300—400 "	739	255,731	617	212,054	557	190,344	584	201,237	601	208,415
										" 400—500 "	401	180,685	419	185,077	371	166,243	337	148,896	360	154,351
										" 500—1,000 "	885	614,748	814	565,453	742	514,507	694	482,516	784	552,466
										utöfver 1,000 "	343	596,089	338	565,809	312	530,995	299	505,214	316	512,624
										Summa	12,501	2,458,723	12,261	2,322,371	12,148	2,180,783	12,288	2,101,359	13,188	2,261,044

Tab. No 14.

FATTIGVÅRDEN.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
År.	Fattigvårdssamhällen				Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.								Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.		Fattigvårdens inkomster. R:dr R:mt.									
	med gemensam fattigvård.		antal rotar.		Äldre personer, vårdade				Barn, vårdade i och utom fattighus.				Summa.		Summa af båda könen.		Afkastning af egendom, kollekt m. m.	Personel afgift.	Tillskott		Ersättning		Summa inkomster.	Summa utgifter i och för fattigvårdsförsörjning. R:dr R:mt.
	m.	q.	m.	q.	i fattighus.		på annat sätt.		m.		q.		m.	q.	m.	q.			efter fyrk eller bevillning.	efter annan grund.	af statsmedel.	af annat fattigvårdssamhälle.		
1861	126	22	54	81	147	259	462	567	411	431	1,020	1,257	2,277	985	1,598	2,583	29,958	20,756	34,190	25,015	4,250	55	114,224	119,654
1862	125	23	56	83	156	253	467	566	461	429	1,084	1,248	2,332	952	1,517	2,469	28,472	21,076	39,690	40,089	4,434	73	133,784	132,315
1863	126	22	54	84	162	271	487	609	507	513	1,156	1,393	2,549	990	1,737	2,727	26,060	23,813	63,351	25,316	5,442	186	144,168	149,731
1864	126	22	54	84	165	292	499	631	492	489	1,156	1,412	2,568	1,059	1,846	2,905	19,723	26,326	79,860	9,728	5,391	222	141,250	146,320
1865	126	22	54	85	172	306	508	625	527	523	1,207	1,454	2,661	1,055	1,912	2,967	20,012	27,113	87,939	9,454	5,848	582	150,948	150,442